

İkinci Dünya Savaşı

Norman Stone, Çev. İbrahim Kapaklıkaya

İstanbul, Ketebe Yayınları, 2019, 223 sayfa, ISBN: 978-605-8030-06-0.

Abdulsamet PEKEL*

Norman Stone, dünyaca ünlü İskoç tarihçi ve yazardır. Uzun yıllar Oxford Üniversitesinde Modern Tarih Bölümünde akademisyen olarak görev yaptı ve Cambridge Üniversitesinde dersler verdi. Kariyerinin son yıllarında Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde Avrupa tarihi dersleri verdi.

Norman Stone'un yazdığı *İkinci Dünya Savaşı* isimli kitap dokuz bölümden oluşmaktadır. İbrahim Kapaklıkaya'nın çevirisini yaptığı bu kitapta; cephelerde yaşanan mücadeleler ele alınmıştır. Kitap "İçindekiler", "Fotoğraf Listesi", "Harita Listesi", "Giriş" bölümlerinin ardından sırasıyla; "İki Savaş Arasında", "Almanya Yükselişte", "Barbarosa", "Pearl Harbor ve Kuzey Afrika", "Rusların Taraf Değiştirmesi", "Fanatizm ve Nefret, Kargaşa ve Gecikme", "Nazizm ve Komünizm", "Batı ve Doğu", "Savaşın Sonu" olmak üzere dokuz ana başlığa sahiptir. Kitabın sonunda teşekkür ve kaynakça bölümleri yer almaktadır.

Eser; Birinci Dünya Savaşı sonrası yenik devletlerin imzaladığı ağır antlaşma şartlarından başlayarak İkinci Dünya Savaşı'na giden yolu ve cephelerde yaşanan mücadeleleri savaş sonuna kadar genel çerçevede ele almıştır.

"İki Savaş Arasında" başlıklı birinci bölümde, Hitler liderliğinde Nazi partisinin iktidara geliş süreci ele alınmıştır. Hitler'in Versay'ın ağır yükümlülüklerini iktidara gelmeden reddettiği, iktidar olunca da yok saydığı belirtilmektedir. Uzak Doğu'da bir diğer yayılmacı politika güden Japonya'nın *Asya Aşyalıdır* düşüncesiyle Çin ve çevresini gözüne kestirdiğinden bahsedilmektedir. Ayrıca

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Hitit Üniversitesi Tarih Bölümü, Çorum, smtpk12919@gmail.com

Mussolini'nin İtalya'da iktidara geliş sürecinden, bu gelişmeler yaşanırken savaş istemeyen İngiltere'nin yayılmacı politika güden devletlere karşı uyguladığı yatıştırma politikasından da söz edilmektedir. (s. 27-45)

“Almanya Yükselişte” isimli ikinci bölümde; Almanların sürpriz bir şekilde Sovyet Rusya ile yaptığı ittifak antlaşmasının şaşkınlıkla karşılandığı belirtilmektedir. İki devlet birlikte Polonya'yı işgal etmiştir. Almanya Südet bölgesini işgal etmiş ve Avusturya'yı ilhak etmiştir. Naziler gün geçtikçe güçlenmektedir. Fransızların büyük yatırım yaptığı Magino hattını Hitler'in ordusu kısa sürede geçmiş ve Paris'i işgal etmiştir. Hitler İngiltere ile anlaşmak istemekte fakat Churchill anlaşmaya yanaşmamaktadır. Alman Hava Kuvvetleri Lutwaffe'nin saldırıları karşısında İngiliz Hava Kuvvetleri RAF büyük bir başarı kazanmıştır. Yaşanan bu gelişmeler sonrası Hitler, yönünü Stalin'in Sovyet Rusya'sına çevirmiştir. (s. 49-65)

“Barbarosa” isimli üçüncü bölümde, Hitler'in Sovyetler harekâtını başlattığından bahsediliyor. Naziler Stalingrad şehrini çok önemsemekteydi. Şehir, adını Stalin'den aldığı için Almanların burayı alıp psikolojik üstünlüğü elde etmek istediği vurgulanmıştır. Burada Alman ordusu sert bir direniş ile karşılaşmıştır. Kitapta, diğer Alman kuvvetlerinin Kırım'ı ele geçirip Kiev'e yaklaştığından da bahsedilmektedir. Ancak çetin kış şartları sebebiyle Alman ordusunun yavaş ve sıkıntılı geçtiği, bu bölümde vurgulanmıştır. (s. 69-87)

“Pearl Harbor ve Kuzey Afrika” isimli dördüncü bölümde, Uzak Doğu'da diğer yayılmacı güç olan Japonya'nın Çin işgalinden bahsediliyor. Almanya ve İtalya ile 3'lü pakt imzalayan Japonya'nın, Almanların Hollanda ve Belçika işgali sonrası bu ülkelerin Asya'daki sömürgelerine göz koymasından bahsediliyor. Amiral Yamamoto komutasında Japon ordusunun havadan ve denizden Amerikan üssü olan Pearl Harbor Adası'na yaptıkları saldırı öncesi ve sonrası ele alınıyor. Ayrıca bu bölümde İngiliz komutan Montgomery ve Alman birlikleri komutanı Rommel arasında Kuzey Afrika'ya sıçrayan mücadeleler anlatılıyor. Burada Montgomery mutlak bir zafer kazanıyor. (s. 91-107)

“Rusların Taraf Değiştirmesi” isimli beşinci bölümde, Ruslar ve Almanlar arasındaki ittifak anlaşmasının bozulduğu ve artık Sovyetlerin İngiltere ile birlikte Hitler'e karşı durmaya başladığı vurgulanıyor. Sovyet Rusya'nın, Don Nehri civarında İtalyanlara karşı kazandığı zafer anlatılıyor. Stalingrad'da büyük savunma yapılması ve şehrin teslim edilmemesi ayrıntılı bir şekilde anlatılıyor. Alman ordusunun çetin kış şartları sebebiyle Dinyeper ve Kiev arasında kaldığına da değiniliyor. Burada Hitler'in inadı yüzünden çok sayıda asker ve uçağın kaybedildiği ayrıntısına da yer veriliyor. (s. 111-125)

“Fanatizm ve Nefret, Kargaşa ve Gecikme” başlıklı altıncı bölümde, Kiev yakınlarında sıkışan ve çok sayıda askeri ölen Alman ordusu karşısında Stalin'in büyük zafer kazandığı anlatılıyor. Artık savaşta dengeler değişmiştir. Bu sırada Roosevelt ve Churchill'in Kazablanka Konferansında bir araya gelip, artık bitmek üzere olan savaşın sonrasını değerlendirmeye başladığından bahsediliyor. Bir taraftan savaş artık sonlandırılmak istenmektedir ancak Roosevelt'in odağının Uzak Doğu'da Japonya olduğu anlatılmaktadır. Widway Adası yakınlarında Amerikan donanmasının Japon donanmasının büyük bir

bölümünü imha ettiği anlatılıyor. İtalya'nın artık savaş dışı kalması da bu bölümde değinilen konulardandır. (s. 129-143)

“Nazizim ve Komünizm” isimli yedinci bölümde, 1942 yılına gelindiğinde ibrenin tamamen Müttefik Devletlere döndüğü anlatılıyor. Çöküşü yaklaşan Almanya hızla kan kaybetmektedir. Diğer tarafta Kiev'e 60 kilometre kala sıkışan Alman ordusu donarak ölmekte, kalan askerler Sovyet askerleri tarafından etkisiz hâle getirilmektedir. Naziler çökerken, Sovyetlerin kendilerinden emin bir şekilde öz güvenle güç kazanması bölümde anlatılanlardandır. Savaş devam ederken, Hollanda başta olmak üzere Avrupa'da yaşanan gıda sıkıntısına da değinilmektedir. Sovyet ordusunun, demir yolunu takip ederek Polonya sınırına kadar geldiğinden ve artık Almanların çöktüğünden söz edilmektedir. Bu bölümde, kaybetmek üzere olduklarını anlayan Almanların Yahudilere karşı şiddetlerini artırdığı da anlatılmaktadır. Kamplarda görev yapan ünlü doktor Josep Mengele'den de söz edilmektedir. (s. 147-161)

“Batı ve Doğu” isimli sekizinci bölümde, Almanların Kafkaslardan çekildiği, İran petrolünün güvende olduğu ve Stalin'in giderek güçlendiği vurgulanıyor. İtalya'da Mussolini'nin düştüğü ve orada komünistlerin etkin rol oynadığı vurgulanıyor. İngilizlerin bir deniz seferi ile savaşı bitirmesinin istendiği ancak İngilizlerin çekimser olduğu da anlatılıyor. Uzak Doğu'da artık donanması büyük ölçüde yok olan ve ordusu Çin içlerinde dağınık hâlde bulunan Japonya'nın da mutlak mağlubiyet aldığı, bahsedilen konulardandır. (s. 165-183)

“Savaşın Sonu” isimli dokuzuncu bölümde, artık Almanya ve Japonya'nın köşeye sıkıştığı vurgulanıyor. Havadan ağır sanayileri vurulurken karadan da müttefiklerin ordularının savaşı bitirmek için hareket ettiği ifade ediliyor. Sovyetler Berlin sınırına dayanırken Amerika için Güney Japon adalarının görünmeye başladığı; Japon imparatorun yenilgi için farklı kelimeler bulmaya çalıştığı anlatılıyor. (s. 187-199)

Sonuç kısmında, konunun nasıl çalışıldığı ve şekillendiği anlatılmaktadır. Yazarın kullandığı dil sade ve okuyucuyu kendine çekecek türdendir. Her bölümün alakalı fotoğrafla anlatılması dikkat çekici bir tutum olmuştur. Yazar, yabancı kaynaklardan da yararlanarak konuyu genişletmiş ve hassasiyetini ortaya koymaya çalışmıştır. John Keegan'ın *The Second World War*, William Hopkins'ın *The Pasific War* ve David Edgerton'ın *Britain's War Machine* adlı çalışmalarına başvurarak, yazdıklarına kesinlik kazandırmak istemiştir. Yalnızca tarih alanı ile ilişkilendirmek yerine, eserin genel kültür açısından da faydalı olduğunu belirtmek gerekir.